

*Қазақстан Республикасының қаржы жүйесі.
Мемлекеттік қаржы туралы түсінік.*

Топ: МЖжБ-13-ҚБ

Сайлибаев Алматы

Қаржы жүйесі - белгілі бір қоғамдық-экономикалық формация шеңберінде өмір сүретін қаржы мекемелерінің жиынтығы; тар мағынада алғанда — мемлекеттің қаржы мекемелері жүйесі, яғни өзара байланысты салалар (кәсіпорын, сақтандыру қаржысы мен мемлекеттік қаржы) мен буындардың (қаржы мекемелерінің, салық жүйесінің құрылымдық бөлімшелері, т.б.) жиынтығы. Әрбір ірі салалардың ішінде буындар болады, оның үстіне қаржы қатынастары субъект қызметінің сипатына қарай топтастырылады.

Қазақстан Республикасының қаржы жүйесі бюджет жүйесінен, бюджеттен тыс қорлардан, түрлі меншік нысанындағы кәсіпорындардың қаржысынан, қаржы институттарынан (қаржы қызметін жүзеге асырушы, реттеуші ұйымдар, мекемелер, қаржы министрлігі, қазынашылық, ұлттық банк, салық инспекциясы, салық полициясы (қаржы полициясы), қор валюта биржалары, қаржы-несие мекемелері) және қаржы үдерістерінің барысына қажетті шарттар жасайтын қаржы құралдары тұрады. Қаржы жүйесінің тұрақтылығы мен орнықты дамуы ұлттық экономика дамуының қажетті шарты болып табылады.

Қаржы жүйесі

Әлемдік шаруашылық

Халықаралық қаржы

Макроэкономика

Мемлекеттік қаржы

Микроэкономика

Шаруашылық
субъектілерінің қаржысы

Қаржы
нарығы

Қазақстан Республикасының қаржы жүйесі

Жалпы мемлекеттік қаржы			Шаруашылық жүргізуші субъектілердің қаржысы		Халықтың
Мемлекеттік бюджет	Арнаулы бюджеттер мен қорлар	Мемлекеттік несие	Материалдық өндіріс сферасында қаржысы	Өндірістік емес сфераның қаржысы	Шығымының) қаржысы
Республикалық бюджет	Жергілікті бюджеттер		Ауыл шаруашылығы, құрылыс кәсіпорындарының, жүк көлігі, байланыс, геологиялық барлау ұйымдарының, сауда, қайырымдылық жұмыстау ұйымдарының мемлекеттік ұйымдарының қаржысы	Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылықтың, халық ағартушылық, денсаулық сақтау, өнім беру, мәдениет, ғылым және техникалық қызмет көрсету ұйымдарының, сақтық, қорғаныс және делдалдық ұйымдардың, мемлекеттік емес ұйымдарының (қоспа) және шаруашылық субъектілердің (басқару, қорғаныс, құқық қорғау органдарының) қаржысы	
Ортақтандырылған қаржылар			Ортақтандырылған қаржылар		

- Қаржы жүйесін жетілдіру бағыттары Жалпы алғанда елдің қаржылық секторының дамуы ҚР 2020 ж дейінгі қаржылық секторының даму тұжырымдамасына сәйкес жүзеге асырылуда:
- 1. **Фискалдық саясат.** Құрылымдық және ақша-несиелік саясатпен қоса алғанда фискалдық саясат экономиканы жандандыруға және оның ары қарай өсуін ынталандыру үшін жағдай жасауға бағытталған. Экономиканы әртараптандыру және жандандыруға, оның «қызып» кетпеуіне жағдай жасау үшін, экономиканың өсуі кезінде шығындарды тежеу және экономикалық түсім кезінде шығындарды ұлғайтуды көздейтін антициклдық фискалдық саясат жүргізілуде.
- 2. **Құрылымдық саясат.** Елдің құрылымдық саясатының негізгі өзегі, мемлекеттік және жеке секторлардың тиімді байланысы принциптерін, отандық экономиканың бәсекелестігін көтеру және қазақстандық құрамды ұлғайтуды, дәстүрлі экспортқа негізделген салаларды дамыту арқылы басымдыққа ие шикізаттық емес секторларды дамытуды жүзеге асыру арқылы жедел индустрияландыру жолымен экономиканы әртараптандыру болып отыр.
- 3

- 3. *Жүйелі индустрияландыру* ары қарай дамуға өту үшін ҚР-дағы дәстүрлі шикізатты сектор салаларын қамтиды:
  - қазба-байлықтарды қолданушылар, ұлттық компаниялар және мемлекет сұранысына негізделген секторлар;
  - негізінен экспортқа бағытталған шикізаттық емес секторлар;
  - ақпараттық және коммуникациялық технологиялар, биотехнология, баламалы энергетикадан тұратын «болашақтың экономикасы» секторы.

- 4. *Экономиканы әртараптандырудың макроэкономикалық негізі* ҚР Ұлттық қоры функцияларын жетілдіру және айырбас курсы бақылау саласында күшейтілген. Жағымды экономикалық ортаны құруға, отандық өндірушілер үшін сыртқы нарықтарғы қол жеткізу және теңсіз бәсекелестікті жоюға бағытталған тиімді сауда саясаты да септігін тигізеді. Құрылған Кедендік одақ (Ресей, Беларус, Қазақстан және басқа да ТМД елдері), Ортақ экономикалық кеңістікті құру, Қазақстанның ӘСҰ-на кіруі қазақстандық тауарлардың бәсекеге қабілеттілігін көтеруге және инвестиция тартуға негіз болды.

- 5. *Ұлттық инновациялық жүйені құру.* Экономиканың өнімділігін жалпы жоғарылату мақсаты қазақстан экономикасы жағдайында тиімді қызмет атқаратын жоғары технологияларды қолдану арқылы да қол жеткізіледі. Құрылымдық саясат аймақтық дамуы бар экономиканы әртараптандыру және экономикалық өсім орталықтарын құру қосындысы негізінде құрылады.

Мемлекеттік қаржы:

- белгілі-бір формада мемлекет қатысушысы болып табылатын ақшалай қатынастар ұйымының йормасы, сонымен қатар – мемлекетке, оның мүшелерінің және оған сәйкес келетін функцияларын орындау үшін қажет экономикалық қатынастардың жиынтығы, ақша қорларын құру және бөліп тарату жүйесі.
- орталықтандырылған (көпшілік) қаржыларға жататын қаржылық жүйенің бір бөлігін құрайды. Мемлекеттік қаржының негізгі мәні– мемлекеттің функцияларын іске асыруға қажетті қаржы көздерін құруды және қолдануды қамтамасыз ету.. Мемлекеттік қаржының функциялары: қайта бөлу, реттеушілік және бақылау.

«Мемлекеттік қаржы» санатына келесідей экономикалық санаттар жатады:

- мемлекеттік несие;
- салық жүйесі;
- бюджетке және бюджеттен тыс қорларға түсетін салықтық емес түсімдер;
- бюджеттік жүйе;
- ақша қаражаты қорларын құруға және қолдануға қажетті қаржы түсінігі

Мемлекеттік қаржыны басқаруды мемлекеттік билік органдары жүзеге асырады: заңнамалық және атқарушы (Президент, Үкімет, Ұлттық банк, Қаржы министрлігі және т.б.).

Қаржы: - бұл ЖІӨ ҰТ бөлу және қайта бөлудің экономикалық құралы. - ақша қаражаттарының қозғалысымен байланысты мемлекет, кәсіпорындар, салалар, аймақтар және жеке азаматтар арасындағы экономикалық қатынастар